

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО

Директор Державної установи
«Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів
МОЗ України»

Т.І. Чернишенко

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник Директора Департаменту
кадрової політики, освіти, науки
та запобігання корупції МОЗ
України

О.П. Волосовець

МЕДИЧНА ТА СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010101 “Лікувальна справа”

Київ
2011

МЕДИЧНА ТА СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

Укладач

В.Г. Тишківська — викладач вищої категорії Вінницького державного медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії терапії Вінницького державного медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного 01 червня 2011 р., протокол № 10.

Програму розглянуто і схвалено на спільному засіданні опорною цикловою комісією дисциплін терапевтичного профілю та інфекційних хвороб Івано-Франківського медичного коледжу 31 жовтня 2011 р., протокол № 1.

Рецензенти:

Ю.М. Мостовий — професор, завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова;

В.Г. Сивак — начальник фізіотерапевтичної клініки, провідний фізіотерапевт Військово-медичного клінічного центру Центрального регіону, полковник медичної служби.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму з дисципліни “Медична та соціальна реабілітація” складено для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010101 “Лікувальна справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011 р.

“Медична та соціальна реабілітація” включає державні, соціально-економічні, психологічні, професійні, педагогічні та інші заходи, спрямовані на запобігання захворюванням, які призводять до тимчасової і стійкої втрати працездатності, та повернення хворих і інвалідів до суспільнокорисної праці. Ефективність їх значною мірою визначається узгодженістю усіх ланок реабілітаційного процесу — установ, які беруть участь у реалізації відповідних заходів.

Одним з розділів реабілітації є фізіотерапія — науково-медична галузь знань про сутність фізіологічної та лікувальної дії фізичних чинників на здоровий і хворий організм та способи їх застосування з лікувально-профілактичною метою.

Фізіотерапія в нашій країні стала важливим елементом державної системи спеціалізованої медичної допомоги населенню, до якої залучені лікарі й середні медичні працівники різного клінічного профілю.

Проблеми фізіотерапії й курортології входять до загальнодержавного плану наукових досліджень.

У реабілітаційних відділеннях зосереджено різну електронну лікувальну апаратуру, експлуатація якої потребує від молодших медичних працівників знань, дотримання певних правил охорони праці, техніки безпеки під час проведення фізіотерапевтичних процедур.

Оскільки предметом вивчення фізіотерапії є використання фізичних чинників при різних захворюваннях, молодші медичні працівники як кваліфіковані фахівці повинні добре знати основні клінічні дисципліни (терапію, хірургію, гінекологію, дитячі хвороби та ін.), фундаментальні (анатомію, фізіологію тощо), основні дисципліни середньої школи (фізику, хімію, біологію). Численні й різноманітні преформовані фізичні чинники об'єднано в групи за характерними видами і формами використовуваної енергії (за темами):

1-а група. Постійний гальванічний струм низької напруги.

2-а група. Імпульсні струми низької частоти і низької напруги.

3-я група. Змінні струми високої частоти, високої напруги (дарсонвалізація, ультратон-терапія, індукотермія).

4-а група. Дія електричними полями ультрависокої частоти (ЕП УВЧ).

5-а група. Дія електромагнітними полями надвисокої частоти (НВЧ-терапія, ДМХ- і СМХ-терапія).

6-а група. Магнітні поля (постійне магнітне поле). Магнітотерапія, змінне (ЗМП), низькочастотне магнітне поле.

7-а група. Електромагнітні коливання світлового діапазону.

8-а група. Механічні коливання середовища.

9-а група. Інгаляційна терапія. Аерозольтерапія. Аероіонотерапія.

10-а група. Атмосферний тиск.

Під час теоретичних занять слід звернути увагу на фізичну характеристику лікувального чинника, механізм його дії, сучасну фізіотерапію, показання, протипоказання до застосування фізіотерапевтичних методів.

Вивчаючи тему “Електролікування”, особливу увагу слід звернути на засвоєння студентами правильного накладення і фіксації електродів, конденсаторних пластин, випромінювачів, техніки вмикання кожного апарата в електричну мережу і вимикання його, здійснення дозованої дії. Студенти повинні бути ознайомлені з окремими методиками проведення процедур електролікування, які застосовують найчастіше: гальванізацією, електрофорезом, діадинамотерапією, терапією синусоїдально-модульованими струмами, електросном, дарсонвалізацією, індукотермією, ультратон-терапією, УВЧ-терапією, мікрохвильовою терапією. Ознайомлюючись із лікуванням ультразвуком, слід приділити велику увагу фізичній характеристиці, ультразвуковим коливанням, будові й експлуатації сучасних ультразвукових апаратів. Потрібно знати заходи щодо охорони праці.

У процесі вивчення світлолікування слід насамперед ознайомити студентів із оптичним спектром, фізіологічними діями різних частин сонячного спектра. Студенти на практичних заняттях повинні освоїти методику й техніку визначення біологічної дози опромінювання за схемами, знати формулу перерахунку часу в разі опромінення з різної відстані.

Вивчаючи водолікування, потрібно звернути увагу на водолікувальні процедури, які не потребують спеціальних установок: вологі вкатування, обливання, ванночки для рук і ніг. Під час ознайомлення студентів з теплотолікуванням звернути увагу на доступність і велику ефективність при різних захворюваннях застосування лікувальної грязі, озокериту, парафіну, піску, глини.

Вивчаючи фізіопрофілактику, потрібно звернути увагу на методику загартовування сонячними, повітряними ваннами, водними процедурами, проведення групового опромінювання ультрафіолетовими променями (УФП) з профілактичною метою у фотаріях; опромінювання ультрафіолетовими променями з метою загартовування і профілактики рахіту, в разі гіповітамінозу дітей у “Будинках немовляти”, дитячих будинках, спеціалізованих центрах.

Під час вивчення ЛФК та основ лікувального масажу слід звернути особливу увагу на методику і завдання ЛФК при захворюваннях нервової системи, серцево-судинної, дихальної систем, при захворюваннях і травмах опорно-рухового апарату.

Студенти повинні знати види лікувального масажу, основні прийоми класичного масажу за методикою Вербова, ознайомитися з додатковими прийомами масажу, особливостями масажу на різних ділянках тіла.

Вивчаючи основи реабілітації, студенти повинні бути ознайомлені з:

- етапами реабілітації;
- основними принципами реабілітації;
- видами реабілітації;
- завданнями медичної та соціальної реабілітації;
- значенням фізіотерапії, ЛФК і масажу в реабілітації хворих.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- загальні принципи організації медичної та соціальної реабілітації;
- завдання лікувально-профілактичних закладів, що здійснюють медико-соціальну реабілітацію хворих та інвалідів;
- зміст, завдання індивідуальної програми реабілітації;
- фізіотерапевтичну апаратуру, передбачену навчальною програмою;
- методику проведення фізіотерапевтичних процедур, передбачених навчальною програмою;
- обладнання реабілітаційного відділення (кабінету);
- заходи щодо охорони праці в галузі, правила техніки безпеки під час роботи в реабілітаційному кабінеті (відділенні);

- причини електротравм у фізикабінеті;
- ознаки ураження електричним струмом;
- вимоги до гідрофільних прокладок, електродів;
- основні та спеціальні методики електричних процедур;
- спеціальні та загальні методики світлолікувальних процедур;
- послідовність вмикання та вимкання фізіотерапевтичних апаратів;
- методики розміщення електродів;
- обов'язки медичної сестри водолікарні під час відпускання водолікувальних процедур;
- класифікацію водолікувальних процедур;
- методики відпускання: лікувальних ванн, душу (Шарко, циркулярного, висхідного), укутування, обливання й обтирання;
- обладнання та основні правила роботи душевої кафедри;
- основні види масажу, прийоми масажу;
- основні форми й засоби ЛФК;
- правила складання комплексів ЛФК;
- принципи реабілітації пацієнтів терапевтичного профілю;
- принципи реабілітації пацієнтів хірургічного, неврологічного профілів;
- принципи реабілітації в педіатрії та геріатрії.

Студенти повинні вміти:

- надати допомогу в разі електротравми у фізикабінеті;
- накласти електроди під час проведення електропроцедур при різних захворюваннях;
- дозувати величину струму при гальванізації й електрофорезі за густиною струму й площею меншого електрода;
- розрахувати витрату лікарської речовини для електрофорезу;
- обробити електроди перед дарсонвалізацією і після неї;
- провести дарсонвалізацію, УВЧ-терапію;
- дозувати УВЧ-терапію;
- правильно наносити контактне середовище під час проведення процедур із застосуванням ультразвуку;
- обробляти випромінювач після процедури;
- визначати справність, наявність ультразвукових коливань у випромінювачі;
- правильно фіксувати біодозиметр під час визначення біодози;
- визначати біодози при ультрафіолетовому опромінюванні;
- визначати біодозу для дітей;
- проводити загальне й місцеве опромінювання ультрафіолетовими променями дорослим і дітям;
- надавати першу допомогу в разі ускладнень під час лікування електричним струмом і УФП, при анафілактичному шоку;
- обробити ванни, застосувати методику проведення загальнолікувальної ванни;
- застосувати методику проведення лікувальної ванни (гірчичної, скипидарної та хвойної);
- провести теплотікувальні процедури;
- скласти комплекси ранкової гігієнічної гімнастики (РГГ) і комплекси ЛФК при різних захворюваннях;
- провести комплекси ЛФК при різних захворюваннях і комплекси РГГ;
- провести антропометричні вимірювання й функціональні проби;
- визначити руховий режим при призначенні ЛФК і реабілітації хворих;
- організувати місця для проведення занять ЛФК;
- дозувати фізіотерапевтичні процедури;
- правильно увімкнути і вимкнути фізіотерапевтичні апарати під час проведення процедур;
- скласти комплекс реабілітаційних заходів на всіх етапах реабілітації у пацієнтів з різними захворюваннями;
- проводити санітарно-освітню роботу в реабілітаційному відділенні.

Студенти мають бути поінформовані про:

- значення фізіотерапевтичних процедур у профілактиці захворювань;
- перевагу фізіотерапевтичних процедур перед іншими видами фармакологічного лікування;
- принципи організації фізіотерапевтичної допомоги в лікувально-профілактичних закладах;
- принципи організації роботи реабілітаційного відділення, кабінету;
- відповідальність фельдшера на ФАПі під час виконання фізіотерапевтичних процедур;
- спостереження за хворими під час проведення фізіотерапевтичних процедур;
- заходи щодо охорони праці під час роботи у фізикабінеті;
- особливості лікування струмами НВЧ (мікрохвильової терапії), електричним полем УВЧ;
- залежність ефекту процедур від реактивності організму;
- десенсибілізувальну дію фізіотерапевтичних процедур;

- перетворення різних видів енергії в організмі людини під дією фізіотерапевтичних процедур;
- зняття парабіозу фізичними й курортними чинниками;
- курорти України, зокрема АР Крим, країн СНД;
- роль ЛФК і масажу в лікуванні хворих;
- основні завдання медичного контролю;
- реабілітацію, міжнародну співпрацю в галузі реабілітації;
- стан проблеми реабілітації.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Вступ. Організація медико-соціальної реабілітації, основи реабілітації.	1	1	—	—
2	Охорона праці у відділеннях реабілітації. Постійний гальванічний струм. Гальванізація. Лікарський електрофорез. Імпульсні струми низької частоти, низької напруги. Електричний струм високої напруги і частоти. Електричне і магнітне поля	2	—	2	—
3	Електролікування				
3.1		3	1	2	—
3.2		8	2	4	2
3.3		8	2	4	2
4	Лікування ультразвуком. Інгаляційна терапія. Аерозольтерапія	4	—	2	2
5	Світлолікування. Фізіопрофілактика	10	2	4	4
6	Теплолікування. Водолікування. Грязелікування. Санаторно-курортне лікування	10	2	4	4
7	Лікувальна фізкультура (ЛФК)	4			2
7.1	Основи ЛФК. Форми і засоби ЛФК. Основи медичного контролю	—	2	—	—
7.2	Організація роботи кабінету ЛФК, вимоги до кабінету, режими руху	3	—	1	2
7.3	Спеціальні методики ЛФК, особливості ЛФК при різних захворюваннях та після травм	5	—	1	4
8	Масаж. Види масажу. Вплив масажу на органи і системи. Значення масажу в реабілітації хворих	10	2	2	6
9	Реабілітація				
9.1	Визначення поняття “реабілітація”. Етапи реабілітації. Обсяг і значення реабілітації для окремої особистості та суспільства	2	2	—	—
9.2	Основні принципи реабілітації. Стан проблеми реабілітації. Міжнародні зусилля, спрямовані на вирішення проблеми реабілітації (ООН, ВООЗ та інші спеціальні організації)	1	1	—	—
9.3	Види реабілітації. Види активаційної терапії. Реабілітація пацієнтів з різними захворюваннями	10	2	4	4
	Усього	81	19	30	32

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Електростимуляція м'язів — види, техніка та методики, показання, протипоказання.
2. Магнітотерапія — постійне та змінне магнітне поле: механізм дії, техніка, методика процедур, показання, протипоказання.
3. Лікування ультразвуком — механізм дії, дозування, техніка, методика процедур, показання, протипоказання.
4. Аерозольотерапія — аерозолі та електроаерозолі, аеройонотерапія.
5. Лазеротерапія — принцип дії, застосування лазерного випромінювання при різних захворюваннях, техніка безпеки.
6. Фізіопротекція, її види, значення для загартовування та оздоровлення населення.
7. Санаторно-курортне лікування, курорти України.
8. Кліматотерапія — види, діючі чинники.
9. Види реабілітації, види активаційної терапії.
10. Реабілітація пацієнтів із різними захворюваннями.
11. Основи медичного контролю.
12. Організація роботи кабінету ЛФК. Рухові режими.
13. Спеціальні методики ЛФК під час проведення реабілітації пацієнтів з різними захворюваннями та після травм.
14. Види і засоби масажу. Правила масажу і техніка. Гігієнічні основи масажу, показання, протипоказання.

ЗМІСТ

Тема 1. Вступ. Організація медико-соціальної реабілітації, основи реабілітації

ЛЕКЦІЯ

Реабілітація, визначення, основні її принципи, завдання. Загальна характеристика фізичних чинників, що їх використовують для лікування, реабілітації та профілактики. Розділи фізіотерапії. Розвиток фізіотерапії. Фізіотерапія як складова лікувального комплексу.

Сучасні уявлення про механізми дії фізичних чинників (методів лікування).

Роль вітчизняних учених у теоретичному обґрунтуванні та розробленні фізичних методів лікування (А.С. Щербак, П.Г. Мезерницький, С.А. Бруштейн, А.І. Абрикосов, С.Б. Вермель, А.Ф. Парфонов, А.Р. Киричінський, М.Я. Ясиновський, А.Н. Обросов та ін.).

Роль молодших медичних працівників у проведенні фізіотерапевтичних процедур у різних умовах: у лікарнях, поліклініках, санаторіях, профілакторіях, фотаріях, ФАП'ах, вдома у хворого. Відповідальність медичних працівників за створення високої культури обслуговування хворих: дотримання санітарно-гігієнічних умов і лікувально-охоронного режиму в місцях проведення процедур. Обов'язок молодшого медичного персоналу знати й дотримуватися правил техніки безпеки під час роботи у фізіотерапевтичних відділеннях і кабінетах.

Тема 2. Охорона праці у відділеннях реабілітації

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Організація фізіотерапевтичної допомоги в лікувально-профілактичних закладах (у ФАПі, дільничній лікарні, районній лікарні, поліклініці, санаторіях, удома у хворого).

Організація роботи у відділеннях відновного лікування.

Обладнання фізіотерапевтичного відділення (кабінету). Охорона праці, техніка безпеки у фізкабінеті. Обов'язки молодших медичних працівників фізкабінету. Вимоги до фізіотерапевтичної апаратури. Документація фізкабінету. Заходи щодо охорони праці у фізкабінеті.

Причини електротравм у фізкабінеті. Перша допомога в разі електротравми.

Вивчення інструкцій з техніки безпеки під час роботи з апаратурою електро- і світлолікувальних кабінетів, ознайомлення з обов'язками медичного персоналу, правилами поведінки хворих під час проведення процедури.

Практичні навички:

- підготовка кабінету до роботи;
- перевірка справності апаратури, наявності всього необхідного для проведення процедур;
- ознайомлення хворих з правилами поведінки під час процедури;
- підготовка документації кабінету.

Тема 3. Електролікування

3.1. Постійний гальванічний струм. Гальванізація. Лікарський електрофорез

ЛЕКЦІЯ

Характеристика гальванічного струму. Апарати для гальванізації, принцип будови апаратів. Додаткові пристрої, необхідні для гальванізації: струмонесучі проводи, затискачі, електроди — види електродів для гальванізації, вимоги до електродів. Гідрофільні прокладки — вимоги до прокладок, фіксація прокладок і електродів. Методики накладання електродів під час гальванізації. Ускладнення під час гальванізації, причини їх. Дозування величини струму під час гальванізації. Фізіологічна і лікувальна дія гальванічного струму. Показання і протипоказання до лікувального застосування гальванізації. Поєднання гальванізації з іншими видами лікування.

Лікарський електрофорез. Визначення методу. Теоретичне обґрунтування його застосування. Методика оброблення прокладок (прокладки індиферентні, марковані) для різних лікарських речовин. "Буферні розчини". Таблиці полярності. Роль полярності електродів. Лікарський електрофорез як електрофармакологічний комплекс і значення в ньому гальванічного струму та його дозування. Особливості й переваги електрофорезу різних лікарських речовин.

Фізіологічна та лікувальна дія лікарського електрофорезу. Показання та протипоказання до застосування лікарського електрофорезу, поєднання його з іншими видами лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Апарати для гальванізації АГН-32, АГП-33, “Поток-Г”. Вимоги до гідрофільних прокладок. Оброблення прокладок. Види електродів для гальванізації, вимоги до електродів, фіксація електродів (бинти, бинти еластичні, бинти гумові, мішечки з піском). Методики розміщення електродів. Дозування величини струму під час гальванізації, розрахунок величини струму під час гальванізації за його густиною та площею меншого електрода.

Ускладнення під час проведення гальванізації: сухість шкіри, лущення шкіри, тріщини шкіри, висипка на шкірі під прокладками з електродами, опіки шкіри. Причини ускладнень, допомога в разі ускладнень.

Вимоги до прокладок для електрофорезу (індиферентні, марковані, “+”, “-”, літерне маркування). Методика кип’ятіння гідрофільних прокладок для різних лікарських речовин. “Буферні розчини”, спеціальні методики гальванізації й електрофорезу: гальванізація та електрофорез хребта, гальванічний комір, гальванічний комір за методом Щербака, загальна гальванізація та електрофорез за методом Вермеля, чотирикамерна гальванічна ванна. Особливості проведення гальванізації й електрофорезу в дітей, голови і обличчя в дорослих. Розрахунок лікарської речовини для електрофорезу.

Практичні навички:

- підготовка гідрофільних прокладок для гальванізації та електрофорезу;
- підготовка електродів для електрофорезу;
- правильне накладання електродів поздовжньою, поперечною, поперечно-діагональною методиками; фіксування електродів;
- уміння перевірити справність гальванічного апарата, увімкнути і вимкнути його;
- розрахування сили струму під час гальванізації;
- визначення витрати лікарської речовини;
- виписування фізіотерапевтичного рецепту;
- проведення гальванізації та електрофорезу під керівництвом викладача.

3.2. Імпульсні струми низької частоти, низької напруги

ЛЕКЦІЯ

Характеристика імпульсних струмів. Види імпульсних струмів. Фізіологічна дія імпульсних струмів залежно від виду струму.

Електросон. Визначення методу. Фізична характеристика струму, який використовується для електросну. Техніка проведення процедур. Механізм фізіологічної та лікувальної дії електросну. Показання і протипоказання.

Електродіагностика та електростимуляція м’язів. Види струму, що використовуються за цим методом. Апарати для електродіагностики й електростимуляції (УЗИ-1, АСМ-3, “Стимул-1”, “Тонус-1” та ін.). Види електростимуляції. Техніка та методики електростимуляції. Показання і протипоказання.

Діадинамотерапія. Фізична характеристика діадинамічних струмів. Фізіологічна дія, лікувальна дія діадинамічних струмів. Апарати для лікування діадинамічними струмами — “СНИМ-1”, “Диадинамик”, “Биопульсар”, “Тонус-1”, “Стимул-1” та ін. Методика діадинамотерапії. Показання і протипоказання.

Синусоїдальні модульовані струми. Фізична характеристика. Фізіологічна дія. Апарати “Ампліпульс-3”, “Ампліпульс-3Т”, “Ампліпульс-4”, “Ампліпульс-5”. Техніка й методика процедур. Показання і протипоказання для ампліпульстерапії

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Апарати для електростимуляції. Гідрофільні прокладки для електростимуляції, вимоги до прокладок. Електроди для електростимуляції (види), види електростимуляції, методики електростимуляції.

Електросон. Апарати для електросну: ЭС-2, ЭС-3, ЭС-4Т. Особливості будови електродів для електросну, вимоги до гідрофільних прокладок для електросну. Методика проведення електросну. Вимоги до кабінету електросну.

Діадинамічні струми. Апарати для лікування діадинамічними струмами “СНИМ-1”, “Диадинамик”, “Биопульсар”, “Модуль-717”, “Тонус-Г” та ін. Вимоги до гідрофільних прокладок, електродів для ДД-терапії. Фіксація електродів. Методики накладення електродів. Дозування величини струму при ДД-терапії.

Синусоїдальні модульовані струми (СМС). Апарати для СМС (ампліпульстерапії): “Ампліпульс-3”, “Ампліпульс-3Т”, “Ампліпульс-4”, “Ампліпульс-5”. Вимоги до гідрофільних прокладок і електродів, методика проведення СМС (ампліпульстерапії). Дозування.

Практичні навички:

- підготовка, оброблення прокладок для проведення електродіагностики, електростимуляції, електросну, діадинамотерапії, СМС (ампліпульстерапії);
- уміння правильно розміщувати гідрофільні прокладки, електроди під час проведення процедур із застосуванням імпульсних струмів низької частоти;
- уміння дозувати електричний імпульсний струм низької частоти під час проведення процедур;
- уміння підготувати і налагодити електроди для проведення процедур діадинамотерапії та ампліпульстерапії;
- лікування діадинамічними і синусоїдальними модульованими струмами в разі захворювання суглобів, хребта, кінцівок;
- уміння підготувати електрод-маску для проведення електросну;
- уміння точно дозувати процедури і доглядати хворих;
- ведення обліку та оформлення проведених процедур.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Електростимуляція м’язів — види, техніка та методики, показання, протипоказання.

3.3. Електричний струм високої напруги і частоти. Електричне і магнітне поля

ЛЕКЦІЯ

Дарсонвалізація. Характеристика струму. Визначення методу. Апарати для місцевої дарсонвалізації. Апарати “Искра-1”, “Искра-2”. Особливості будови електродів. Фізіологічна і лікувальна дія струмів д’Арсонваля. Техніка безпеки під час проведення дарсонвалізації. Сумісність з іншими лікувальними методами. Показання та протипоказання для дарсонвалізації.

Ультратонтерапія. Діючий чинник ультратонтерапії. Біологічна і терапевтична дія ультратонтерапії. Апарати для проведення ультратонтерапії. Електроди. Показання і протипоказання до ультратонтерапії.

Індуктотермія. Визначення методу. Апарати ДКВ-1, ДКВ-2, ИКВ-4, індуктори для проведення індуктотермії, індуктор з налаштованим контуром, що приєднується до апаратів УВЧ портативних. Фізіологічна та лікувальна дія. Показання і протипоказання. Сумісність із іншими фізичними методами. Електричне поле ультрависокої частоти (ЕП УВЧ).

Лікувальний чинник у методі лікування УВЧ. Апарати портативні, апарати стаціонарні, конденсаторні пластини, їхня форма, розмір. Методики розміщення електродів. Повітряний зазор, його розміри і значення. Дозування. Техніка безпеки під час проведення УВЧ. Проведення УВЧ: показання і протипоказання.

Імпульсне електричне поле УВЧ. Особливості його дії. Апарати УВЧ “Импульс-2”, “Импульс-3”. Показання і протипоказання до імпульсного УВЧ.

Мікрохвильова терапія (НВЧ-терапія). Лікувальний чинник НВЧ-терапії. Апарати для сантиметрової терапії: “Луч-2”, “Луч-3”, “Луч-58”, “Луч-58М”; для дециметрової терапії: “Ромашка”, “Волна-2”. Випромінювачі з повітряним і керамічним наповненням і порожнинні. Фізіологічна та лікувальна дія дециметрової й сантиметрової терапії. Техніка безпеки під час роботи з апаратами мікрохвильової терапії. Основні правила експлуатації апаратів. Показання і протипоказання. Сумісність з іншими видами фізіотерапії.

Франклінізація. Визначення методу. Фізіологічна дія. Апарати. Фізична характеристика. Основні правила і техніка безпеки під час експлуатації апаратів. Методика загальної і місцевої франклінізації. Показання й протипоказання.

Магнітотерапія. Метод лікування ПМП і ЗМП. Апарати: постійного магнітного поля, змінного магнітного поля — “Полус-1”, “Полус-101”, “Магнетайзер”, “Ронфор”. Фізіологічна і лікувальна дія магнітного поля. Техніка проведення процедур. Показання та протипоказання до магнітотерапії. Ознайомлення з новими методами фізіотерапії: магнітно-резонансна терапія, киснево-синглетна терапія, мезодіенцефальна модуляція.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Робота в кабінеті лікування електричним струмом і полями високої частоти.

Оволодіння технікою роботи з апаратурою, методикою дарсонвізації, ультратонтерапії, електричного УВЧ-поля, особливості мікрохвильової терапії.

Вивчення правил роботи з апаратами магнітотерапії, франклізації.

Особливості техніки безпеки під час роботи з апаратами ультрависокочастотної терапії.

Дарсонвізація. Апарати: “Искра-1”, “Искра-2”. Особливості будови електродів, оброблення електродів перед процедурою і після неї. Оброблення електродів після порожнинних процедур. Методики проведення дарсонвізації: контактна, контактна порожнинна, дистанційна. Дозування при дарсонвізації. Окремі методики дарсонвізації (ділянки коміра та ін.).

Індуктотермія. Апарати: “ДКВ-1”, “ДКВ-2”, “ИКВ-4”. Електроди-індуктори, види індукторів. Техніка безпеки під час проведення індуктотермії. Техніка і методика проведення індуктотермії, повітряний зазор і його значення. Дозування повітряного зазору. Сумісність індуктотермії з іншими процедурами.

Електричне поле ультрависокої частоти (ЕП УВЧ). Апарати портативні й стаціонарні. Заходи охорони праці медичних працівників під час роботи з ЕП УВЧ, екранізуючі кабінети. Конденсаторні пластини. Методики розміщення, значення величини повітряного зазору, налаштування в резонанс. Техніка й методика проведення УВЧ, особливості проведення УВЧ дітям. Дозування УВЧ. Техніка проведення процедур в разі наявності гіпсових, мазевих і вологих пов'язок. Проведення УВЧ з налаштованим контуром, ЭВТ-1, до апаратів УВЧ-4, УВЧ-62, УВЧ-66, УВЧ-30.

Імпульсне УВЧ, апарати: “Импульс-2”, “Импульс-3”, УВЧ-И-1.

Окремі методики УВЧ.

Мікрохвильова терапія. Апарати СМХ-терапії: “Луч-58”, “Луч-2”, “Луч-3”; ДМХ-терапії: “Ромашка”, “Волна-2”. Випромінювачі до апаратів. Методики проведення мікрохвильової терапії (дистанційна, контактна, контактна порожнинна). Оброблення електродів. Дозування мікрохвильової терапії.

Франклізація. Апарати. Основні правила й техніка безпеки під час проведення процедур. Методика загальної й місцевої франклізації.

Магнітотерапія. Апарати. Техніка та методика проведення магнітотерапії.

Практичні навички:

— вміння підготувати і налаштувати електроди для проведення:

- місцевої дарсонвізації ділянки коміра;
- індуктотерапії шийного, хребтної, кінцівки;
- електричного УВЧ-поля на лице, суглоби, грудну клітку, а також дітям (контроль за наявністю ЕП);
- мікрохвильової терапії надвисокої частоти на попереk, суглоби, кінцівки.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Магнітотерапія — постійне та змінне магнітні поля: механізм дії, техніка, методика процедур, показання, протипоказання.

Тема 4. Лікування ультразвуком. Інгаляційна терапія. Аерозольна терапія

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Апарати: стаціонарні — УТС-1, УТС -1М, портативні — УТП -1, УТП-3, ЛОР-3, УЗТ 101, 102, 103, 104 (нові апарати — сучасні: “Тошиба” — Японія; “Радмир” — Україна, “Филипс” — Німеччина, “Модисон” — Хорватія).

Перевірка роботи двома способами, контактні середовища, роль контактного середовища, методика проведення ультразвукової терапії, контактна (рухова, нерухова), провідна. Дозування ультразвукової терапії. Заходи з охорони праці, техніка безпеки. Фонофорез: техніка і методика проведення. Застосування ультразвуку для діагностики захворювань.

Ознайомлення з обладнанням кабінету аерозольної терапії, апаратурою, лікарськими засобами. Послідовність роботи на інгаляторах. Дотримання техніки безпеки під час роботи з апаратурою.

Проведення процедури на самому собі або на хворих.

Інгаляційна терапія. Аерозолі та електроаерозолі. Аероіонотерапія. Аероіонізація: прилади для штучної йонізації повітря, дозування. Генератори аерозолей та електроаерозолей. Дозування. Апарати інгаляційної терапії. Техніка і методика проведення процедури. Роль молодших медичних працівників під час проведення інгаляцій.

Ознайомлення з приладами для штучної йонізації повітря, з генераторами аерозолей і електроаерозолей. Проведення процедур.

Самостійна робота на апаратах під керівництвом лікаря, викладача.

Практичні навички:

- вміння перевірити наявність ультразвуку, що виробляється випромінювачем;
- вміння підготувати місце озвучування;
- проведення УЗ-процедури на кінцівки, попереk, суглоби, при гінекологічних захворюваннях;
- оволодіння послідовністю вмикання і вимкання апаратів ультразвукової терапії;
- готування лікувальної суміші;
- налагодження інгаляційного апарата;
- вміння проводити інгаляцію носа, горла.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Лікування ультразвуком — механізм дії, дозування, техніка, методика процедур, показання, протипоказання.
2. Аерозольна терапія — аерозолі й електроаерозолі, аероіонотерапія.

Тема 5. Світлолікування. Фізіопротекція

ЛЕКЦІЯ

Фізичні основи світлолікування. Оптична галузь електромагнітних хвиль. Сонячний спектр. Інфрачервоне, видиме й ультрафіолетове випромінювання. Характеристика ДУФ- і КУФ-випромінювання. Теплова і фотохімічна їх дія. Основні закони випромінювання. Калоричні та люмінесцентні джерела світла. Поглинання променевої енергії.

Біологічна дія оптичної області окремих частин інфрачервоного, видимого та ультрафіолетового, у тому числі ДУФ- і КУФ-випромінювання. Теплова та ультрафіолетова еритеми.

Штучні джерела світла. Опромінювач інфрачервоного випромінювання (ЛІК-5), опромінювач видимого випромінювання “Соллюкс” — стаціонарний, портативний, настільний. Світлотеплова ванна: загальна й місцева. Лампа Мініна. Будова й правила експлуатації опромінювачів. Техніка безпеки під час роботи з ними. Показання і протипоказання до застосування інфрачервоних і видимих променів.

Опромінювачі ультрафіолетового випромінювання. Опромінювачі з джерелом інтегрального УФ-випромінювання, опромінювач пересувний еритемний, опромінювач пересувний бактерицидний, опромінювач для локального впливу на слизову оболонку, селективні джерела УФП-випромінювання, дугові бактерицидні й люмінесцентні еритемні лампи. Методи дезінфекції повітря в приміщеннях і предметів. Профілактичне використання УФ-випромінювання. Фотарії.

Загальне УФО (за схемами), місцеве опромінювання, варіанти місцевого опромінювання. Ускладнення, що виникають у разі недотримання правил техніки безпеки під час роботи з УФ-променями. Показання та протипоказання для УФО.

Методики УФО при різних захворюваннях (окремі методики): на бронхіальну астму, пневмонію, бронхіт, радикуліт, суглобів, при пораненнях, травмах, бешісі. Профілактика інфекційних захворювань, рахіту.

Лазерна терапія, принцип дії. Застосування лазерного випромінювання при різних захворюваннях. Заходи з техніки безпеки під час роботи з лазерним випромінюванням.

Фізіопротекція. Загальне поняття про фізіопротекцію в загальній системі реабілітації. Основні засоби фізіопротекції — природно преформовані,

фізичні чинники. Їх значення для загартовування і оздоровлення населення.

Фізіопротекторії, їх облаштування і обладнання.

Фотарії. Типи фотарій, їх облаштування, обладнання. Механізм дії УФ-променів. Значення УФО для профілактики захворювань дорослих і дітей. Методика і техніка проведення групових УФО. Показання і протипоказання до УФО.

Особливості організації фізіотерапевтичних майданчиків для дітей різного віку.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Світлолікування. Ознайомлення з апаратами світлолікування: апаратами інфрачервоних променів, видимих променів, УФ-променів (лампа "ЛИК-5", лампи "Соллюкс"), світлотепловими ваннами, лампою Мініна, штучними джерелами УФО (інтегрального випромінювання, опромінювачів пересувних еритемних бактерицидних). Техніка безпеки під час роботи з УФ-променями та лазерним випромінюванням. Техніка й методика визначення біодози за допомогою дозиметра Горбачова. Особливості визначення біодози для дітей. Загальне опромінювання з профілактичною метою у фотаріях. Вимоги до фотарію. Методики загального, індивідуального опромінювання за схемами. Варіанти місцевого опромінювання. Опромінювання носа і глотки в дітей. Вмикання і вимикання опромінювача. Проведення біодози одне одному або хворим. Правила техніки безпеки в разі опромінювання УФ-променями. Профілактика ускладнень.

Фізіопротекторія. Облаштування й обладнання фізіотерапевтичного майданчика. Техніка проведення повітряних і сонячних ванн.

Фотарій та його облаштування. Техніка проведення групових загальних ультрафіолетових опромінювань дорослих і дітей.

Практичні навички:

- визначення еритемної дози опромінювання;
- проведення місцевих процедур лікування УФ-випромінюванням при бронхіті, попереково-крижовому радікуліті, бешісі, захворюваннях суглобів, носової частини горла;
- налагодження апаратури для проведення загального УФО;
- виконання процедур за допомогою соллюкс-лампи, лампи Мініна та інфрачервоного випромінювача, а також загальної або місцевої електросвітлової ванни.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Лазеротерапія — принцип дії, застосування лазерного випромінювання при різних захворюваннях, техніка безпеки.
2. Фізіопротекторія, її види, значення для загартовування та оздоровлення населення.

Тема 6. Теплолікування. Водолікування. Грязелікування. Санаторно-курортне лікування

ЛЕКЦІЯ

Теплолікування. Лікування парафіном, озокеритом, грязелікування. Лікування піском, глиною, нафталаном.

Водолікування. Ознайомлення з класифікацією водних процедур, що застосовуються з лікувальною та профілактичною метою: обливання, обтирання, укутування; з класифікацією душів: за тиском, температурним чинником, формою струменя. Ознайомлення з класифікацією ванн: за тривалістю, складом, температурним чинником. Фізіологічна дія води. Температурна, механічна і хімічна дія води. Особливості проведення газових ванн.

Грязелікування. Класифікація грязей за умовами утворення. Склад лікувальних грязей. Механізм дії грязей. Зберігання і регенерація грязей. Показання і протипоказання до грязелікування.

Класифікація теплових лікувальних процедур. Лікування парафіном, озокеритом, піском, глиною. Механізм дії. Показання і протипоказання.

Курортне лікування. Сучасне поняття про курорт. Вивчення курортних чинників. Використання курортних чинників. Нові лікувальні методики та їх впровадження в курортну практику. Механізм дії курортних чинників. Курорти України, зокрема АР Крим, СНД. Кліматичні, бальнеологічні, грязьові курорти. Курорти місцевого значення. Дитячі курорти та їх особливості. Принцип відбору хворих на курортне лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Практичні заняття (проводяться там, де є водо- та теплолікувальні заклади).

Водолікування. Ознайомлення з оснащенням водо-, теплолікувальних відділень, методикою приготування різних типів ванн, технікою безпеки під час проведення лікувальних процедур.

Вимоги до водолікарні. Обов'язки молодших медичних працівників під час проведення водолікувальних процедур. Гігієнічне оброблення ванни. Методика відпускання хвойної, скипидарної, гірчичної ванн, душу Шарко, висхідного промежінного душу, циркулярного. Методика обливання, обтирання, укутування.

Грязелікування. Ознайомлення з технікою грязелікувальних процедур, особливостями приготування грязьових (піхвових, ректальних) тампонів та їх застосуванням. Зберігання і регенерація грязі.

Методики грязьових аплікацій (місцеві й загальні). Дозування грязелікувальних процедур (температура, тривалість за часом, кількість процедур на курс лікування).

Методика гальваногрязелікування і ідрогальванізації. Техніка безпеки під час проведення лікувальних процедур.

Лікування парафіном, озокеритом. Методика нагрівання парафіну й озокериту. Методика лікування парафіном, озокеритом (кюветно-аплікаційна, серветково-аплікаційна, напарування, метод ванночок з парафіну й озокериту, парафіново-масляна суміш за методикою Лепського, тампони піхвові). Дозування процедур.

Глинолікування. Методика нагрівання глини. Техніка й методика процедур із застосуванням глини. Дозування.

Лікування піском. Попереднє оброблення піску. Техніка і методика процедур із застосуванням піску. Дозування процедур. Освоєння всіх процедур під керівництвом викладача.

Санаторно-курортне лікування. Сучасне поняття про курорт. Вивчення курортних чинників. Використання курортних чинників. Нові лікувальні методики та їх впровадження в курортну практику. Механізм дії курортних чинників. Курорти України, зокрема АР Крим, СНД. Кліматичні, бальнеологічні, грязьові курорти. Курорти місцевого значення. Дитячі курорти та їх особливості. Принцип відбору хворих на курортне лікування.

Практичні навички:

- уміння гігієнічно обробити ванну;
- уміння підготувати місцеві та загальні ванни (повітряну або кисневу, ароматичну, хлоридно-натрієву або з морської солі, йодобромну, скипидарну);
- уміння підготувати парафін або озокерит до проведення процедури аплікаційним методом;
- уміння виконати процедуру на хребті, суглобах, грудній клітці, кінцівках.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Санаторно-курортне лікування, курорти України.
2. Кліматотерапія — види, діючі чинники.

Тема 7. Лікувальна фізкультура (ЛФК)

7.1. Основи ЛФК. Форми і засоби ЛФК. Основи медичного контролю

ЛЕКЦІЯ

Зміст методу ЛФК. Основи фізіологічного і терапевтичного впливу вправ на організм хворого. Норми і засоби ЛФК. Окремі методики ЛФК при захворюваннях серцево-судинної системи, захворюваннях і травмах нервової системи, опорно-рухового апарату, травної системи, органів жіночої статеві сфери, при захворюваннях у людей літнього віку, у разі порушення обміну речовин.

Особливості ЛФК у дитячому віці.

Значення ЛФК і фізичних чинників для реабілітації хворих. Показання і протипоказання до призначення різних форм ЛФК.

Основні розділи та організація медичного контролю, функціональні обов'язки молодшого медичного персоналу:

1. організація медичного контролю в спортивних групах, лікувально-фізкультурних диспансерах, стаціонарах і поліклініках, під час тренувань;
2. медико-санітарні, спортивні змагання, заходи профілактики травматизму на заняттях фізичною культурою і спортом;

- санітарно-освітня робота, пропаганда фізкультури і спорту. Санітарно-гігієнічне обстеження місць проведення занять із фізичної культури.

САМОСТІЙНА РОБОТА

- Основи медичного контролю.

7.2. Організація роботи кабінету ЛФК, вимоги до кабінету, режими руху

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Організація місця (палата, кабінет, зал, майданчик на відкритому повітрі тощо) для проведення занять з ЛФК, масажу. Демонстрація обладнання та інвентарю кабінету ЛФК і масажу, можливості їх використання.

Вимоги до кабінету ЛФК, обладнання, документації кабінету. Режими рухів під час виконання ЛФК і реабілітації хворих. Основні антропометричні обстеження:

- вимірювання маси тіла і зросту;
- вимірювання окружності грудної клітки;
- визначення життєвої місткості легенів (спірометрія);
- ручна динамометрія;
- визначення життєвого індексу, зросто-вагового індексу — індексу Кетль;
- заповнення індивідуальної картки хворого, який займається ЛФК, облік хворих (згідно з журналом або щоденником кабінету ЛФК і масажу), облік праці масажиста чи методиста ЛФК.

Практичні навички:

- організації місця для проведення занять з ЛФК і масажу;
- заповнення журналу (щоденника) обліку хворих;
- заповнення індивідуальної картки хворого, який займається ЛФК.

САМОСТІЙНА РОБОТА

- Організація роботи кабінету ЛФК. Рухові режими.

7.3. Спеціальні методики ЛФК, особливості ЛФК при різних захворюваннях та після травм

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Складання комплексів ранкової гігієнічної гімнастики (РГГ) для студентів.

Складання комплексів ЛФК і призначення фізіотерапевтичних процедур при різних захворюваннях: серцево-судинної, дихальної, травної, нервової систем тощо для реабілітації хворих.

Складання й креслення фізіологічної кривої для призначення комплексів ЛФК.

Складання комплексів коригувальної гімнастики в разі порушення постави, при сколіозі, плоскостопості, клишоногості в дітей для формування скелетної стопи.

Проведення різних комплексів ЛФК з урахуванням режиму рухів під керівництвом викладача або інструктора з лікувальної фізкультури.

Практичні навички:

- проведення комплексу вправ ЛФК за завданням викладача при гіпертонічній хворобі, бронхіальній астмі, сколіозі та порушеннях постави, плоскостопості, травмах кінцівок, гастроентероптозі, поперековому радикуліті, гінекологічних захворюваннях, вагітності і в післяпологовий період;
- проведення орієнтовного комплексу РГГ для хворих.

САМОСТІЙНА РОБОТА

- Спеціальні методики ЛФК під час проведення реабілітації пацієнтів з різними захворюваннями та після травм.

Тема 8. Масаж. Види масажу. Вплив масажу на органи і системи. Значення масажу в реабілітації хворих

ЛЕКЦІЯ

Види і засоби масажу.

Анатомо-фізіологічні особливості масажу.

Гігієнічні основи масажу.

Правила масажу і техніка. Показання, протипоказання.

Загальна методика і техніка лікувального масажу.

Основні та допоміжні прийоми поглажування, розтирання, розминання і вібрації.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Техніка основних прийомів масажу за методикою Вербова: поглажування, розтирання, розминання, вібрація. Додаткові прийоми масажу. Загальний масаж. Техніка масажу окремих частин тіла (голови, шиї, обличчя, грудей, живота, верхніх і нижніх кінцівок). Підготовка хворого до масажу. Підготовка масажиста. Навчання прийомам масажу один одного.

Практичні навички:

- підготовка місця для проведення масажу;
- виконання основних і допоміжних прийомів масажу;
- масаж хребта, поперекової ділянки хребта, кінцівок, суглобів, ділянки коміра.

САМОСТІЙНА РОБОТА

- Види і засоби масажу. Правила масажу і техніка.
- Гігієнічні основи масажу, показання, протипоказання.

Тема 9. Реабілітація

9.1. Визначення поняття “реабілітація”. Етапи реабілітації. Обсяг і значення реабілітації для окремої особистості та суспільства

ЛЕКЦІЯ

Визначення поняття “реабілітація”. Курт Вінтер: “Реабілітація — це цілеспрямована діяльність колективу в медичному, педагогічному, соціальному та економічному аспектах з метою збереження, відновлення й підвищення здатності людини брати активну участь у суспільному житті”.

Етапи реабілітації: а) повне одужання; б) часткове одужання; в) компенсація при обмеженому вилікуванні або відсутності вилікування; г) заміщення (ортопедичне чи хірургічне) за відсутності вилікування.

Відновлення адаптації до повсякденного і фахового життя. Лікування вихованням і функціональне лікування (стимулювання волі до діяльності). Трудотерапія. Залучення до трудового процесу. Диспансерне обслуговування реабілітованих.

Обсяг і значення реабілітації для окремої особистості й суспільства.
Аспекти в сфері реабілітації.

9.2. Основні принципи реабілітації. Стан проблем реабілітації. Міжнародні зусилля, спрямовані на вирішення проблеми реабілітації (ООН, ВООЗ та інші спеціальні організації)

ЛЕКЦІЯ

Міжнародні зусилля, спрямовані на вирішення проблеми реабілітації хворих:

- Організація Об'єднаних Націй (ООН);
- Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ);
- інші спеціальні організації ООН:
 - міжнародна організація праці;
 - ЮНЕСКО;
 - ЮНІСЕФ.

Міжнародна співпраця у сфері реабілітації. Стан проблеми реабілітації.

9.3. Види реабілітації. Види активаційної терапії. Реабілітація пацієнтів з різними захворюваннями

ЛЕКЦІЯ

Види реабілітації (педагогічна, медична, соціальна, фахова). Комплексна реабілітація. Аспекти медичної реабілітації. Значення й можливості активаційної терапії (особливо трудотерапії).

Підготовка медичного персоналу для роботи в системі реабілітації. Необхідні реабілітаційні заклади:

- можливості лікарні загального профілю;
- необхідність у закладах спеціалізованого й високоспеціалізованого лікування. Ступенева (етапна) програма реабілітації. Етапи. Організація центрів медичної реабілітації.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Складання комплексу реабілітаційних заходів у пацієнтів терапевтичного профілю: при інфаркті міокарда, гіпертонічній хворобі, ІХС, пневмонії, бронхіальній астмі, гастриті, виразковій хворобі шлунка та дванадцятипалої кишки, цукровому діабеті, гломеруло-, пілонефриті.

Визначення комплексу реабілітаційних заходів до та після операцій на органах грудної та черевної порожнини.

Складання комплексу реабілітаційних заходів при захворюваннях і травмах периферичної нервової системи, інсульті, парезах і паралічах, попереково-крижовому радикуліті.

Визначення комплексу реабілітаційних заходів при травмах грудної клітки, таза, кінцівок, а також при дефектах постави, сколіозі, плоскостопості.

Особливості проведення комплексів реабілітації в педіатрії та геріатрії.

Практичні навички:

- визначення етапів медико-соціальної реабілітації та складання комплексу заходів у пацієнтів терапевтичного, хірургічного, травматологічного, неврологічного профілів, у дітей і пацієнтів літнього віку;
- оформлення медичної документації.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Види реабілітації, види активаційної терапії.
2. Реабілітація пацієнтів з різними захворюваннями.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Ознайомити хворих з правилами поведінки під час проведення фізіотерапевтичних процедур.
2. Виписати фізіотерапевтичний рецепт.
3. Знати ознаки ураження електричним струмом, вміти надати першу допомогу.
4. Провести поздовжню гальванізацію хребта, гальванізацію та електрофорез за методикою Вермеля, ділянки коміра (за методикою Щербака), слизової оболонки носа (за методиками Кассіля і Гращенко).
5. Провести електрофорез і гальванізацію суглобів, грудної клітки, органів.
6. Підготувати прокладки та правильно розмістити й закріпити електроди для електросну.
7. Провести дарсонвалізацію за різними методиками (контактною, дистанційною). Провести дозування процедури.
8. Провести дарсонвалізацію обличчя, ділянки коміра. Оброблення електродів перед процедурою і після неї.
9. УВЧ-терапія при риніті, захворюваннях придаткових пазух носа (гайморит, синусит), грудної клітки (бронхіт). Дози УВЧ-терапії.
10. Провести індуктотермію на ділянку нирок, на нижні кінцівки.
11. Перевірити наявності ультразвукових коливань у випромінювачі.
12. Провести ультразвукову терапію при попереково-крижовому радикуліті, артрозі колінного суглоба, п'ятковій шпорі.
13. Визначити біодозу.
14. Вмикати опромінювач УФ-променів, робочий режим опромінювача.
15. Підготувати опромінювач УФ-променів для загального опромінювання за схемами й опромінювання з профілактичною метою.
16. Провести місцеве опромінювання УФ-променями — варіанти.
17. Провести опромінювання інфрачервоними променями лампою "ЛІК-5" при попереково-крижовому радикуліті.
18. Провести процедуру світлопелловою ванною при міозиті грудної клітки.
19. Провести процедуру лампою "Соллюкс" на кінцівці.
20. Здійснити гігієнічне оброблення ванни.
21. Приготувати ванни: а) хвойну; б) гірчичну — дитині; в) скипидарну.
22. Провести парафінолікування за різними методиками (нашаровування, кюветно-аплікаційною, серветково-аплікаційною, методика ванночок на стопи і кисті).
23. Вимірювати масу тіла, зріст, окружність грудної клітки.
24. Провести спірометрию, динамометрію (ручну і станову).
25. Складати комплекси РГТ для студентів і хворих.
26. Демонструвати основні та додаткові прийоми масажу.
27. Проводити масаж хребта, попереково-крижової ділянки і кінцівок.
28. Оформляти індивідуальну картку реабілітації пацієнта для проведення медико-соціальної реабілітації.
29. Визначити етапи медико-соціальної реабілітації пацієнта.
30. Складати комплекс реабілітаційних заходів залежно від профілю, перебігу, періоду захворювання чи травми.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Вимоги до кабінету фізіотерапії.
2. Техніка безпеки під час роботи у фізкабінеті.
3. Обов'язки медичної сестри фізкабінету.
4. Види струмів, які застосовуються для електролізування.
5. Вид струму, що їх використовують для електрофорезу й гальванізації.
6. Апарати для гальванізації, вимоги до гідрофільних прокладок і електродів для гальванізації.
7. Методики проведення гальванізації.
8. Розрахунок величини струму під час проведення гальванізації.
9. Що необхідно враховувати під час проведення електрофорезу?
10. Розрахунок витрати лікарської речовини під час проведення електрофорезу.
11. Види гідрофільних прокладок.
12. Ускладнення, що виникають під час гальванізації та електрофорезу, причини ускладнень, допомога.
13. Показання і протипоказання до гальванізації і електрофорезу.
14. Особливості проведення гальванізації та електрофорезу в дітей.
15. Правило полярності при електрофорезі.
16. Характеристика імпульсних струмів низької частоти, низької напруги. Види імпульсних струмів.
17. Вид імпульсного струму, що застосовується для електросну. Фізіологічна дія його на організм.
18. Особливості будови електродів для електросну. Методика проведення електросну.
19. Вимоги до кабінету електросну.
20. Показання і протипоказання до електросну.
21. Електродіагностика та електростимуляція. Апарати для електростимуляції.
22. Види електродів, що застосовуються для електростимуляції. Ділянки розміщення електродів для електростимуляції.
23. Методика проведення електростимуляції.
24. Діадинамічні струми, характеристика струмів та їх модуляцій.
25. Види електродів, що застосовуються для діадинамотерапії, апарати для ДД-терапії.
26. Методика проведення діадинамотерапії, дозування величини струму.
27. Показання і протипоказання до проведення ДД-терапії.
28. Фізіологічна й лікувальна дія діадинамічних струмів.
29. Синусоїдні імпульсні струми, їх особливості.
30. Апарати для ампліпульстерапії, електроди, методики розміщення електродів.
31. Методика проведення ампліпульстерапії, дозування.
32. Апарати для франклінізації. Техніка і методика проведення процедури.
33. Механізм дії індуктотермії.
34. Техніка безпеки при індуктотермії.
35. Методики проведення індуктотермії індуктором-диском та індуктором-кабелем.
36. Дозування при індуктотермії, дози, особливості проведення індуктотермії дітям.
37. Показання і протипоказання до індуктотермії.
38. Механізм дії струмів д'Арсонвалля. Характеристика струмів.
39. Апарати для дарсонвалізації, особливості будови електродів для дарсонвалізації. Оброблення електродів.
40. Метод лікування ультратонтерапії. Характеристика струмів.
41. Методики проведення дарсонвалізації, дозування.
42. Показання і протипоказання до проведення дарсонвалізації.
43. Лікувальний чинник у методі УВЧ-терапії. Апарати УВЧ — портативні і стаціонарні. Конденсаторні пластини.
44. Фізіологічна і лікувальна дія УВЧ-терапії.
45. Повітряний зазор, його значення, дотримання повітряного зазору у випадку лікування дітей.
46. Дози УВЧ-терапії.
47. Особливості проведення УВЧ дітям.
48. Показання і протипоказання до проведення УВЧ.
49. Апарати мікрохвильової терапії.
50. Заходи охорони праці під час роботи з апаратами мікрохвильової терапії.
51. Методики проведення мікрохвильової терапії, дозування.
52. Показання і протипоказання до мікрохвильової терапії.
53. Фізична характеристика ультразвуку, механізм терапевтичної дії.
54. Апарати стаціонарні і портативні, випромінювачі-вібратори.
55. Методики визначення наявності ультразвукових коливань у випромінювачі.
56. Методики проведення ультразвукової терапії, дозування.
57. Лікарський електрофонофорез.
58. Показання і протипоказання для проведення ультразвукової терапії.
59. Інгаляційна терапія. Аерозольтерапія, лікарські суміші, що застосовуються для інгаляцій.
60. Світлолікування. Оптичне випромінювання.
61. Фізіологічна дія інфрачервоного, видимого та ультрафіолетового випромінювання.
62. Біологічна доза, її визначення.
63. Схеми загального ультрафіолетового опромінювання.
64. Ускладнення, що виникають при УФ опромінюванні, причини їх.
65. Варіанти місцевого опромінювання.
66. Класифікація водолікувальних процедур.
67. Класифікація ванн за складом, температурою, тривалістю.
68. Класифікація душів за тиском, температурою, формою струменя.
69. Класифікація лікувальних грязей.
70. Зберігання, регенерація, нагрівання лікувальних грязей.
71. Механізм дії парафіно- та озокеритолікування.
72. Методики лікування глиною, піском.
73. Методики парафіно- та озокеритолікування.
74. Визначення курорту, санаторію. Їх класифікація.
75. Принципи лікування на курортах, показання і протипоказання.
76. Форми й засоби лікувальної фізкультури.
77. Основні завдання медичного контролю.
78. Основні антропометричні виміри і функціональні проби.
79. Показання, протипоказання, фактори ризику при призначенні ЛФК.
80. Особливості ЛФК при травмах опорно-рухового апарату.
81. Дихальні вправи, їх роль при захворюванні органів дихання.
82. Коригувальні вправи при сколіозі.
83. Масаж. Види масажу. Класифікація прийомів класичного масажу за методикою Вербова.
84. Дія масажу на органи й системи.
85. Особливості масажу на різних частинах тіла.
86. Визначення поняття "реабілітація".
87. Організація, управління системою медичної та соціальної реабілітації в Україні.
88. Основна мета реабілітації в медицині.
89. Види реабілітації.
90. Етапи реабілітації.
91. Роль активаційної терапії у відновленні здоров'я.
92. Комплекси реабілітаційних заходів при різних захворюваннях.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Реабілітаційні заходи при інфаркті міокарда.
2. Реабілітаційні заходи при гіпертонічній хворобі.
3. Реабілітаційні заходи при бронхіальній астмі.
4. Реабілітаційні заходи при захворюваннях травного тракту.
5. Реабілітаційні заходи при інсульті.
6. Реабілітаційні заходи при захворюваннях периферичної нервової системи.
7. Реабілітаційні заходи при остеохондрозі хребта.
8. Реабілітаційні заходи при захворюваннях суглобів і травмах опорно-рухового апарату.
9. Реабілітаційні заходи при плоскостопості та сколіозі.
10. Реабілітаційні заходи при захворюваннях органів жіночої статеві сфери.
11. Реабілітаційні заходи при захворюваннях людей літнього віку.
12. Реабілітаційні заходи при порушенні обміну речовин.
13. Особливості ЛФК у дитячому віці.
14. Особливості ЛФК під час підготовки пацієнтів до операцій та в післяопераційний період.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Панасюк Є.М., Федорів Я.М., Модилевський В.М., Фільчикова З.І. Фізіотерапія. — К.: Здоров'я, 1995.

Порада А.М., Порада О.В. Медико-соціальна реабілітація і медичний контроль: підручник. — К.: ВСВ "Медицина", 2011. — 296 с.

Степашко М.В., Сухостат Л.В. Масаж і лікувальна фізкультура в медицині: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 352 с.

Яковенко Н.П., Самойленко В.Б. Фізіотерапія: підручник. — К.: ВСВ "Медицина", 2011. — 256 с.

Додаткова

Боголюбов В.М. Физиотерапия. — М.: Медицина, 1997.

Готовцев П.И., Субботин А.Д., Селиванов В.П. Лечебная физкультура и массаж. — М.: Медицина, 1987.

Епифанов В.А. Лечебная и физическая культура: справочник. — М.: Медицина, 1987.

Клячкин А.М., Виноградова М.Н. Физиотерапия. — М.: Медицина, 1995.